

Çeviri:

21. YÜZYILDA KALİTELİ TARİH EĞİTİMİ: PRENSİPLER ve KILAVUZLAR*

Avrupa Konseyi, 2018

Türkçeye Çeviren: Sibel YALI

İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, E-posta: ataman_si@yahoo.com

İçindekiler

Giriş

Demokratik Kültür için Yetkinlikler

Demokratik, Çeşitli ve Kapsayıcı Tarih Müfredatı ve Pedagoji için Prensip ve Kılavuzlar

1. Kültürel Farklılıkları Kabul Eden Esnek Müfredat ve Etkileşimli Pedagoji Geliştirme
2. Demokrasinin Karmaşık Tarihinin Öğrenimi ve Öğretimi
3. Sıradan Bireylerin ve Grup Faaliyetlerinin Toplum Tarihini Nasıl Şekillendirdiğini Yansıtmak
4. Farklı Kültürel, Dini ve Etnik Kökene Sahip Kişilerin Topumlarda Yerleşik Olduğunu Kabul Etme
5. Hem "Ötekinin" Hem De Kendimizin Çoklu Kimliklerini Değerleme

---

* Avrupa Konseyi tarafından Eylül 2018 tarihinde "Quality history education in the 21st century: Principles and guidelines" başlığı ile yayınlanan rehberin tercümesidir.

6. Tarihsel Kaynakları Değerlendirmek ve Manipülatif Propaganda İle Mücadele Etmek İçin Araçlar Sağlama
7. Hassas veya Tartışmalı Olabilecek Konuları Ele Alma
8. Tarih Öğretimi ve Öğreniminin Bilişsel, Duygusal ve Etik Boyutlarını Dengeleme

Proje Özet Tablosu

Demokrasi Kültürü için Yetkinlikler Modeli

DEĞERLER LİSTESİ

Değerler

- İnsan onuruna ve insan haklarına değer vermek
- Kültürel çeşitliliğe değer vermek
- Demokrasi, adalet, hakkaniyet, eşitlik ve hukukun üstünlüğüne değer vermek

Tutumlar

- Kültürel ötekiliğe ve diğer inanç dünya görüşü ve uygulamalara açıklık
- Saygı
- Yurttaş Bilinci
- Sorumluluk
- Öz yeterlik
- Belirsizliklerden Yılmama

Beceriler

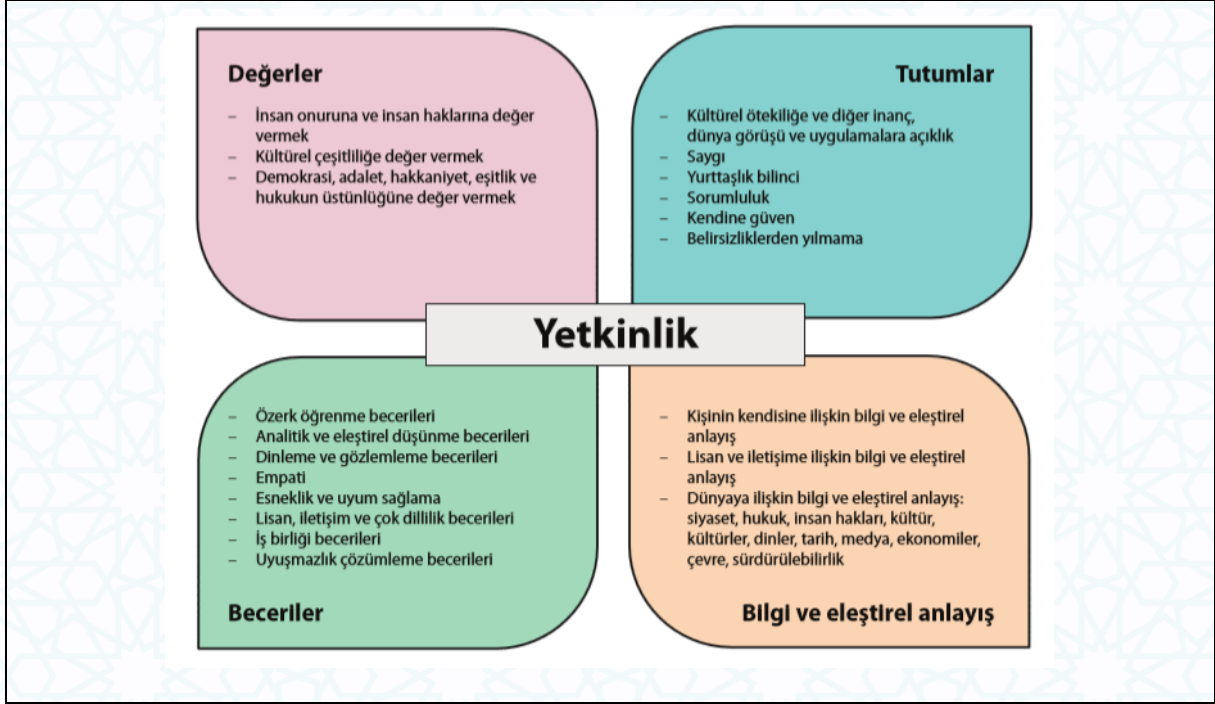
- Özerk öğrenme becerileri
- Analitik ve eleştirel düşünme becerileri
- Dinleme ve gözleme becerileri
- Empati kurabilme becerisi
- Esneklik ve uyum sağlama becerileri
- Lisan, iletişim ve çok dillilik becerileri
- İş birliği becerileri
- Uyuşmazlık çözümü becerileri

Bilgi ve Eleştirel Anlayış

- Kişinin kendisine ilişkin bilgi ve eleştirel anlayış
- Lisan ve iletişime ilişkin bilgi ve eleştirel anlayış

- Dünyaya ilişkin bilgi ve kültürel anlayış: siyaset, hukuk, insan hakları, kültürler, dinler, tarih, medya, ekonomi, çevre, sürdürülebilirlik..

Şekil 1. Değerler Modeli

Giriş

Tarih eğitimi, Avrupa'nın karşılaştığı mevcut siyasi, kültürel ve sosyal zorluklarla, özellikle toplumların gittikçe artan çeşitliliği, göçmenlerin ve mültecilerin Avrupa'ya entegrasyonu ve demokrasi ve demokratik değerler üzerine saldırılarla ortaya atılan konular ile yüzleşmede önemli bir role sahiptir. Bu nedenle, bu ülkelerin ve kılavuzların genel amacı, bu rolü başarılı bir şekilde ele alacak tarih eğitimi için gereken uzmanlığı ve yeteneği arttırmaktır. Bu ilkeler, Bakanlar Komitesi ve Parlamenterler Asamblesi'nin bazı önemli belgelerinde belirtildiği gibi, Avrupa Konseyi'nin tarih öğretimi vizyonunu temel alırlar.

Bu projenin ana girdisi, "Çeşitlilik ve demokrasi için eğitim: Çağdaş Avrupa'da tarih öğretimi" isimli hükümetler arası proje çerçevesinde 2016-2017 döneminde düzenlenen dört bölgesel seminerden geliyor. Projede, tüm üye devletlerden tarih eğitimindeki hükümet görevlileri ve uygulayıcıları bir araya geldiler. Seminerlerde çeşitli, kapsayıcı ve demokratik

toplumlar oluşturmak; hassas ve tartışmalı konularla ilgilenmek ve dijital çağda eleştirel tarihsel düşüncüyü geliştirmek üzere üç ana temaya odaklanıldı.

Bu ilke ve kılavuzlar öncelikle okullarda tarih müfredatının geliştirilmesinden sorumlu olan politikacılara, yetkililere ve her üye devletteki ilgililere yöneliktir; ancak bunlar aynı zamanda bu müfredatı öğrencilerle buluşturan öğretmenler ve öğretmen eğitimleri içindir. Bununla birlikte, okullarda öğretilen tarihin doğası ideal olarak, niteliği ve etkisine ilgi duyan herkesin - öğrenciler, veliler ve halkın geneli dâhil - bu ilke ve kılavuzları yararlı bulacağı umulmaktadır. İlkeler ve kurallar, tarihin öğretilmesi ve öğrenilmesine özgü olsa da, Avrupa Konseyi, Avrupa Komisyonu ve UNESCO tarafından ifade edilen daha geniş eğitim amaçları ve taahhütleri bağlamında değerlendirilmelidir.

Incheon Deklarasyonu'nda, Eğitim 2030 Eylem Çerçevesi (FFA) Gündemi, “insanın varoluşunun çoklu boyutlarını” birleştirmeyi amaçlayan bir yaklaşım olarak faydacılığın ötesine geçen bir eğitim vizyonu sunmaktadır. Deklarasyon, nitelikli eğitimi, yaratıcılığı ve bilgiyi teşvik eden bir mekanizma olarak tanımlar ve analitik, problem çözme ve diğer üst düzey bilişsel, kişilerarası ve sosyal becerilerin yanı sıra okuryazarlık ve sayısal derslerde temel becerilerin kazanılmasını sağlar. Ayrıca, vatandaşların sağlıklı ve doyurucu bir yaşam sürmelerini, bilinçli kararlar almalarını, yerel ve küresel zorluklara cevap vermelerini sağlayan beceriler, değerler ve tutumlar geliştirir... ” yerinden olmuş kişiler ve mülteciler dâhil olmak üzere çocukların, gençlerin ve yetişkinlerin ihtiyaçlarını karşılayacak sistemleri içerir.

Eğitim 2030 Eylem Çerçevesi (FFA), küresel eğitim topluluğu üst düzey toplantıda (Paris, Kasım 2015) UNESCO 38. Genel Konferansı ile birlikte 184 UNESCO üye ülkesi tarafından kabul edildi.

Tarih disiplini, bu vizyon ve taahhüdü sağlamada özel bir katkı sağlar. Geçmiş, insan davranışının karmaşıklığı ve çeşitliliği hakkında fikir verir; farklı, hatta çelişkili anlatıları sorgulama yeteneğini teşvik eder; argümanların geniş kapsamlı kanıtların anlaşılmasıyla ele alınmasını gerektirir. Okullardaki tarih eğitiminin bu özel katkısından ancak neyin, nasıl öğretildiği ve mevcut kaynakların kalitesinin buna mahal vermesi durumunda söz edebiliriz.

Demokratik, Çeşitli ve Kapsayıcı Tarih Müfredatı ve Pedagoji için Prensip ve Kılavuzlar

1. Kültürel Farklılıkları Kabul Eden Esnek Müfredat ve Etkileşimli Pedagoji Geliştirme

"Öğrencilerin sosyo-kültürel çeşitliliğine cevap veren esnek müfredat ve etkileşimli pedagoji farklı ve muhtemelen birbiriyle çelişen tarihsel anlatıları aktarabilir. Bunlar, meselenin önemi, kararlar veya nihai sonuçlara göre farklılık gösterse de, tüm anlatılar tarihsel kayıtların kanıtlarına dayanmalı ve destekledikleri görüşe aykırı kanıtları görmezden gelmemelidir. Doğruluk kriteri, argümanın sağlamlığı ve delillerin varlığı gibi entelektüel değerlere saygı duyulması esastır."

Kılavuzlar

1. Öğretmenler, tarih hakkındaki kalıplaşmış inançlarını değiştirebilir mi? Öğretmen açısından esneklik çok önemlidir.

1.1. Öğretmenler, geçmişe dair kendi anlayışları, görüşleri, basmakalıp değerleri ve önyargıları konusunda bilinçli ve açık olmalı ve tüm öğrencilerine zor diyalogların ortaya çıkabileceği durumlarda düşüncelerini ve anlaşmazlıklarını dile getirme konusunda kendilerini güvende hissettiği kapsayıcı ortamlar sunmalıdır.

2. Müfredat kapsayıcı olmaya çalışmalı ve azınlık gruplarının ve göçmenlerin deneyimlerini içermelidir.

2.1. Sadece toplumdaki baskın grubun tarihini ve kültürünü yansıtan bir müfredat, bu çoğunluğun dışındaki öğrencileri bu kültürle ilgilenmeye zorlamaktadır. Öğrenciler bunu kişisel olarak anlamsız, alakasız ve bazen de tehditkar algılayabilirler. Müfredatın, bu tarz içerik ve mesajlarına dikkat çekilmelidir.

2.2. Sadece toplumdaki baskın grubun tarihini ve kültürünü yansıtan bir müfredat, çoğunluk grubunun diğer kültürler hakkında öğrenmesini engellemektedir.

3. Katılım, öğrenmeye, kültürlere ve topluluklara katılımın arttırılması yoluyla tüm öğrencilerin gereksinimlerinin çeşitliliğini ele alma ve bunlara cevap verme sürecidir. İçerik, yaklaşımlar, yapılar ve stratejilerdeki değişiklikleri ve modifikasyonları içerir.

3.1. Öğrencilerin ve öğretmenlerin kimliklerini ve yorumlarını bilmek, öğrencilerin ve ailelerinin ilk elden ve tarihi deneyimlerini, duygularını ve inançlarını kullanarak bilinçli ve tutarlı bir şekilde izahını ve bunların yerel, ulusal ve küresel tarihsel temalarla nasıl bağlantılı olduğunu düşünmeyi gerektirir.

4. Öğretmenler kültürel tahakküm, klişe ve ayrımcılıktan kaçınmak için her şeyi kapsayan bir kaynak grubundan içerik seçmeyi düşünmelidir.

4.1. Tarih öğretim materyallerinde aşkar basma kalıpları tanımlamak nispeten doğru bir uygulamadır. Cinsiyet, etnik köken, dil, sosyal statü veya gruba yeni girmenin bir sonucu olan saklı klişeler öğretmenlerin ve öğrencilerin diyalog yoluyla üzerinde düşünmeleri gereken problemlerdir.

Geliştirilebilecek Yetkinlikler

- İnsan onuruna ve insan haklarına değer vermek
- Kültürel çeşitliliğe değer vermek
- Kültürel ötekiliğe ve diğer inanç dünya görüşü ve uygulamalara açıklık
- Empati kurabilme becerisi
- Esneklik ve uyum sağlama becerileri
- Kişinin kendisine ilişkin bilgi ve eleştirel anlayış
- Dünyaya ilişkin bilgi ve kültürel anlayış: siyaset, hukuk, insan hakları, kültür, kültürler, dinler, tarih

2. Demokrasinin Karmaşık Tarihinin Öğrenimi ve Öğretimi

"Demokratik toplumların merkezinde bireylerin gerekçeli ve bilinçli yargıya dayalı seçimler yapması şarttır. Tarih eğitimi, kendi alanının gerektirdiği disiplin becerilerinde ve pedagojisinde, gençleri demokratik karar vermeye hazırlamaya önemli bir katkı sağlamak için iyi bir şekilde konumlandırılmıştır."

Kılavuzlar

1. Demokrasi hakkında öğretirken odak noktası bilgi edinme ve eleştirel anlamadır.

1.1. Demokratik değerlerin anlaşılmasına ve gelişmesine katkıda bulunan tarih eğitimi, demokrasi ve özgürlük için tarihsel mücadeleler veya demokratik kurumların ve demokratik süreçlerin gelişmesi hakkında öğretmeyi ve öğrenmeyi içerir.

2. Öğrenciler demokrasi yoluyla öğrenirken öğrenmenin duygusal boyutunu besleyen odak deneysel bir öğrenme sürecidir.

2.1. Tarih öğretimi ve öğrenimi, öğrencilerin karar verme süreçlerine katıldıkları, işbirlikçi öğrenmeyi deneyimledikleri, görüşlerini ve yorumlarını ifade ettikleri, zıt görüşleri gerekçeli ve saygılı bir şekilde dinledikleri ve düzenli olarak sınıf tartışmalarına katıldıkları sınıflarda gerçekleşir.

2.2. Böylece, öğrenciler demokratik değerlere ve tutumlara saygı gösterecek davranışlar kazanırlar.

3. Öğrenme, demokrasinin tarihsel ve eleştirel anlayışını mümkün kılar ve demokratik pedagojik süreçlerle gelişir.

3.1. Bu öğrenme, öğrencileri genel olarak toplumda, kültürler arası diyalogda ve demokraside aktif ve özerk katılımcı olmaya hazırlar ve güçlendirir.

Geliştirilebilecek Yetkinlikler

- İnsan onuruna ve insan haklarına değer vermek
- Kültürel çeşitliliğe değer vermek
- Demokrasi, adalet, hakkaniyet, eşitlik ve hukukun üstünlüğüne değer vermek
- Saygı
- Yurttaş Bilinci
- Sorumluluk
- Öz yeterlik
- Belirsizliklerden Yılmama
- Analitik ve eleştirel düşünme becerileri
- Dinleme ve gözlemlene becerileri
- Empati kurabilme becerisi
- Esneklik ve uyum sağlama becerileri
- Dünyaya ilişkin bilgi ve kültürel anlayış: siyaset, hukuk, insan hakları, kültür, kültürler, dinler, tarih

3. Sıradan Bireylerin ve Grup Faaliyetlerinin Toplum Tarihini Nasıl Şekillendirdiğini

Yansıtmak

"Sosyal tarih, tarih eğitiminin giderek daha önemli bir yönü haline gelmiştir. Sosyal tarih, kapsayıcı ve temsili tarihe odaklandığından ve geçmişte vatandaşların kayıtlı deneyimlerine aşinalıktan dolayı aktif vatandaşlığın gelişiminde rol oynayacağı için önemlidir."

Kılavuzlar

1. Sadece tarih, geçmişte yaşayan insanların nasıl davrandığı ve etkileşime girdiği hakkında fikir verebilir ve insanların motivasyonları, adaptasyonları ve insanların - iyi ya da kötü için - yapabilecekleri hakkında ipuçları verebilir.

1.1. Tarih çalışması, bireysel ya da toplu olarak insanların davranışlarının geçmişte dünya için nasıl bir fark yarattığına dair öğrencilere örnekler vermelidir. Çağdaş toplumda olduğu gibi, geçmişteki insan kitleleri de pasif değildi ve tarihsel güçlerin kuşatmalarına veya güçlülerin eylemlerine maruz kaldı.

1.2. Ayrıca, belirli insan gruplarını ve deneyimlerini, kendileri için yaptıklarını büyük ölçüde göz ardı ederek aktörler yerine mağdurlar olarak gösterme riski de vardır. Bunun örnekleri, köleliğin kaldırılması, kadınlara sosyal ve ekonomik haklar tanınması veya imtiyaz alanlarının genişletilmesi [oy verme hakkı] ile ilgili örneklerde görülebilir.

2. Öğrenciler, geçmişte yaşayan insanları tanımlama konusunda zorluk çekebilirler.

2.1. Kölelik, Birinci Dünya Savaşı'ndaki katliam ya da Holokost'taki milyonlarca Yahudi'nin kıyımı hakkında bilgi edinmek tarih derslerinin birer konusudur. Köleleştirilmiş bir kişinin yaşamı; savaşa katılan bir askerin anıları veya savaş döneminde Yahudi ailelerine ne olduğunun izlerini sürmek farklı ve daha güçlü bir öğrenme deneyimi sunar.

Geliştirilebilecek Yetkinlikler

- İnsan onuruna ve insan haklarına değer vermek
- Kültürel çeşitliliğe değer vermek
- Demokrasi, adalet, hakkaniyet, eşitlik ve hukukun üstünlüğüne değer vermek
- Kültürel ötekiliğe ve diğer inanç dünya görüşü ve uygulamalara açıklık
- Öz yeterlik
- Belirsizliklerden Yılmama
- Özerk öğrenme becerileri
- Analitik ve eleştirel düşünme becerileri
- Empati kurabilme becerisi
- Esneklik ve uyum sağlama becerileri
- Kişinin kendisine ilişkin bilgi ve eleştirel anlayış
- Dünyaya ilişkin bilgi ve kültürel anlayış: siyaset, hukuk, insan hakları, kültür, kültürler, dinler, tarih

4. Farklı Kültürel, Dini ve Etnik Kökene Sahip Kişilerin Toplumlarda Yerleşik Olduğunu Kabul Etme

"Avrupa'nın karakteristik bir özelliği etnik, dilsel, kültürel ve dini çeşitliliğidir. Azınlık gruplarının varlığı, modern bölge sınırlarının kurulmasından öncedir. Kültürel, politik, sosyal ve başka şekillerde Avrupa'nın çoğunun tarihi, farklı insan grupları arasındaki uzun etkileşimden biridir. Kapsayıcı bir yaklaşım, toplumdaki baskın çoğunluk gruplarının hikâyesini anlatmanın ötesine geçer."

Kılavuzlar

1. İnsanlığın tarihi, farklı toplulukların teması ile ortaya çıkan kültürlerin oluşturduğu kültürlerarasılıktan biridir.

1.1. Kùltürler içsel olarak heterojen, tartışmalı, dinamik ve sürekli değişkendir. Bireyler çeşitli kùltürlerle karmaşık etkileşimdedir.

1.2. Kùltürlerarası durumlar, farklı ÷lkelerden, farklı bölgesel, dilbilimsel, etnik veya inanç gruplarından veya yaşam tarzı, cinsiyet, yaş veya kuşak, sosyal sınıf, eğitim, meslek, dini ritüeller ve cinsel yönelim gibi nedenlerle birbirinden farklı insanları içerebilir.

2. Tarih eğitimindeki mono-kùltürel müfredat farklılığı, tehlikeli ve bölücü olarak gören kùltürel baskın modelin bir parçasıydı.

2.1. Tarih eğitimi, mevcut çeşitliliği göz ardı etmemelidir. En büyük ya da baskın dilsel ve kùltürel topluluğun tarihiyle çakışan ulusal anlatı ile sınırlı olmamalıdır.

2.2. Tarih öğretimi "büt÷n kùltürlerin birbiriyle ilişkili olduğunu; hiçbirinin tekil ve saf olmadığını, hepsinin melez, heterojen, olağanüstü farklılaşmış ve yekpare olduğunu" ayırt etmelidir.

3. Yalnızca azınlık ve yerli kùltürden olan öğrencilerin bulunduğu sınıflarda azınlıkların ve yerli kùltürlerin tarihinin derse dahil edilmesi önemli değildir. Farklı kùltür ve topluluklardan insanların geçmişte yerel, ulusal ve küresel düzeydeki gelişmelere katkıda bulduklarını hususunun öğrenciler tarafından doğru anlaşılmasına yardım edilmelidir.

Geliştirilebilecek Yetkinlikler

- İnsan onuruna ve insan haklarına değer vermek
- Kültürel çeşitliliğe değer vermek
- Demokrasi, adalet, hakkaniyet, eşitlik ve hukukun üstünlüğüne değer vermek
- Kültürel ötekiliğe ve diğer inanç dünya görüşü ve uygulamalara açıklık
- Yurttaş Bilinci
- Öz yeterlik

- Belirsizliklerden Yılmama
- Analitik ve eleştirel düşünme becerileri
- Dinleme ve gözleme becerileri
- Empati kurabilme becerisi
- Esneklik ve uyum sağlama becerileri
- Lisan, iletişim ve çok dillilik becerileri
- İşbirliği becerileri
- Kişinin kendisine ilişkin bilgi ve eleştirel anlayış
- Dünyaya ilişkin bilgi ve kültürel anlayış: siyaset, hukuk, insan hakları, kültür, kültürler, dinler, tarih

5. Hem "Ötekinin" Hem De Kendimizin Çoklu Kimliklerini Değerleme

"Tarih öğretimi, gruplar içinde olduğu kadar gruplar arasındaki çeşitliliği de kabul etmelidir. Kültürel ve diğer kimlikler statik ve monolitik değil, dinamik ve çok yönlüdür. Bu, tüm gelenekleri veya kolektif kimliğin biçimlerini bozmak değil, bireysel ve toplumsal tarihler arasında bir denge kuracak bir müfredat ve pedagojiyi hedeflemektir."

Kılavuzlar

1. Tarihsel ötekileştirme süreçleri üzerinde çalışmak gençlerin aşağıdaki meseleleri anlamalarına olanak sağlar:

- 1.1. Ötekileştirme konusundaki tüm savlar ırksal saflık ya da ulusal özgünlük hakkındaki efsaneleri ve gelenekleri haklı çıkarmak üzere müşterek olarak kullanılır.
- 1.2. Bir kimlik baskın hale geldiğinde halklar arasındaki ayrımlar akut /aşırı hale gelebilir.
- 1.3. Ötekileştirme, kendimizi birleşik ve farklılaşmamış bir insan grubunun parçası olarak algıladığımız biz gibi bir klişedir. Bu grubun dışındakiler temelde farklı olanlar - onlar veya "öteki" olarak - ikincilik veya daha zayıf, hatta muhtemelen tehlikeli kabul edilmektedir. Dolayısıyla daha güçlü veya daha iyi olan biz formu kabul görür [ör. sömürgeciliği veya köleliği haklı çıkarmak için ötekileştirme].

2. İnsanların çoklu kimliklerine saygı ile öğretmek:

- 2.1. Kimlik terimi, bir kimsenin kime ve neye önem ve değer vermesi gerektiği konusundaki kişisel tanımlar ile kişinin kim olduğuna dair algısını ifade eder. Çoğu insan, hem kişisel hem de sosyal kimlikleri dahil, kendilerini tanımlamak için bir dizi farklı kimlik kullanır.

2.2. Gittikçe artan sayıda birey, özellikle de gençler, gündelik yaşamlarında çok sayıda kültürel bağlantıya sahiptir. Bireylerin bileşik kimlikleri artık belirli bir etnik ya da dini grupla ilgili kolektif bir kimlikle sınırlandırılmaz.

Geliştirilebilecek Yetkinlikler

- İnsan onuruna ve insan haklarına değer vermek
- Kültürel çeşitliliğe değer vermek
- Kültürel ötekiliğe ve diğer inanç dünya görüşü ve uygulamalara açıklık
- Saygı
- Yurttaş Bilinci
- Analitik ve eleştirel düşünme becerileri
- Dinleme ve gözlemlene becerileri
- Empati kurabilme becerisi
- Esneklik ve uyum sağlama becerileri
- Lisan, iletişim ve çok dillilik becerileri
- Kişinin kendisine ilişkin bilgi ve eleştirel anlayış
- Dünyaya ilişkin bilgi ve kültürel anlayış: siyaset, hukuk, insan hakları, kültür, kültürler, dinler, tarih

6. Tarihsel Kaynakları Değerlendirmek ve Manipülatif Propaganda İle Mücadele Etmek İçin Araçlar Sağlama

(...) söylentilerin ve üretilen içeriğin tarihsel etkileri iyi belgelenirken, (...) yeni bir şeye tanık oluyoruz: küresel ölçekte bilgi kirliliği; bu 'kirli' mesajları oluşturmak, yaymak ve tüketmek için karmaşık bir motivasyon ağı; içeriği büyütme için çok çeşitli içerik türleri ve teknikleri; bu içeriği barındıran ve çoğaltan sayısız platform; ve ekranlar arasında bu iletişimin tehlikeli boyutlardaki hızı(...)

(...) görseller arasındaki son derece hızlı paylaşım, diğer iletişim biçimlerinden çok daha ikna edici olabilir; bu da onları kötü kullanım ve dezenformasyon için çok daha güçlü araçlar haline getirebilir. Aynı zamanda, görsellerin manipüle ve ikna edici gücü (...) metin hakkında düşünme biçimimizden temel olarak farklı olan görselleri anlama konularında insanları eğitmek ihtiyacı bulunmaktadır.”

Kılavuzlar

1. Tarih, eleştirel düşünmeyi geliştirir ve manipülasyon mekanizmalarını açığa çıkarmak için analitik araçlar sağlar.

1.1. Dijital görsel ve yazılı materyallerle etkin bir şekilde irtibat için öğrenciler tarihinin analitik ve eleştirel düşünme becerilerinden kaynakları yorumlamak ve değerlendirmek üzere yararlanmalıdır. Öğrencilerin sağlıklı muhakemelerde bulunabilmeleri için önemli tarihsel bilgileri bulmalı, anlamalı, seçmeli ve kullanmalıdır.

1.2. Gerekçe, fayda, güvenilirlik ve güvenilirliği değerlendirebilmek, tarihsel kaynaklara ve yorumlara erişirken esnekliği arttırmada ve manipülasyonun önlenmesinde önemli bir adımdır.

1.3. Farklı ve çelişkili kaynakların kullanılması, tarihsel yorumların kesin olmadığını ve yeniden değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu, hoşgörüsüz ve aşırı milliyetçi, yabancı düşmanlığı veya ırkçı bir fikri teşvik etmek isteyen hükümlerin kabul edilmesine, tarihin kötüye kullanımına karşı temel bir koruma sağlar.

1.4. Görsel kaynaklara daha fazla erişilebilirlik, bir fotoğraf, bir belgesel film veya bir yayın videosunun öğrenciler tarafından eleştirel olarak okunabilmesini ve kaynağın sunduğu "kasıtlı" veya "kasıtsız" ifadelerin - görüntülerin ne gösterdiği ve bunların yazarının iletmek istediği mesaj hakkında ayırt edilmesini sağlar.

2. E-medyanın olası kötüye kullanımı hakkında farkındalığın artırılması.

2.1. Eğitimcilerin, gençlerin sosyal medya ve görsel kaynakları kullanımının kendi öğrettiklerinden farklı şekillerde gerçekleşebileceğinin ve öğrencilerin e-medyanın yararlarına ve potansiyel tehlikelerine dikkat etmelerini sağlayacak stratejiler geliştirmeleri gerektiğinin farkında olmaları gerekir.

Geliştirilebilecek Yetkinlikler

- Kültürel çeşitliliğe değer vermek
- Kültürel ötekiliğe ve diğer inanç dünya görüşü ve uygulamalara açıklık
- Belirsizliklerden Yılmama
- Özerk öğrenme becerileri
- Analitik ve eleştirel düşünme becerileri
- Dinleme ve gözlemlene becerileri

- Lisan, iletişim ve çok dillilik becerileri
- Dünyaya ilişkin bilgi ve kültürel anlayış: siyaset, hukuk, insan hakları, kültür, kültürler, dinler, tarih

7. Hassas veya Tartışmalı Olabilecek Konuları Ele Alma

"Çoğu zaman, özellikle acı verici, trajik, küçük düşürücü veya bölücü olarak algılanan olayları ele alma konusunda bir isteksizlik vardır. Onlara atıfta bulunmanın eski yaraları tekrar açıp bölünmeleri daha da kötüleştirip hem sınıfta hem de ötesinde aşırılıklar yaratacağı korkusu bulunmaktadır. Alternatif olarak, bir ülkenin fetih, zafer ve tahakküm tarihindeki dönemler de sorunlu olabilir. Hoşgörü ve barışı teşvik etmeyi tehlikeye atacak şekilde komşulara yönelik tutumlar geliştirebilirler. Bununla birlikte, geçmişin çarpık ve yanıltıcı açıklamalarını (bu şekilde) öğrenen öğrencilerde tartışmalı veya hassas sonuçlar olarak algılanabilecek olayları atlama tehlikesi vardır. Bu boşluklar, tarih derslerinin dışındaki kaynaklardan edinilen şüpheli geçerlilik hesapları ile doldurulabilir."

Kılavuzlar

1. Tartışmalı ve hassas konuları araştırmak, tarihin kapalı bir pozitif disiplin olarak değil, açık bir anlatı olarak öğrenilmesini sağlar.
  - 1.1. Farklı ve çelişkili kaynakların kullanımı, bilginin inşasının sürmekte olan bir soruşturma olduğunu ve olayların farklı açılardan analiz edilebileceğini göstermektedir.
  - 1.2. Geçmiş olayların çelişkili yorumlarına eleştirel ve analitik bir şekilde yaklaşmak, günümüzdeki olayları ve sorunları ele almak için benzer bir yaklaşım benimsemek anlamına gelmez.
2. Hassas ve tartışmalı konuları araştırmak, öğrencilerin yalnızca geçmişi değil, aynı zamanda çağdaş dünyayı da daha iyi anlamalarına yardımcı olur.
  - 2.1. Öğrenciler, müteselsil başvuru metotları ile rasyonel ve barışçıl bir şekilde tartışmayı öğrenirler, böylece demokratik tartışmalara ve kültürlerarası diyaloga yapıcı bir biçimde katılmaya daha iyi hazırlanırlar.
  - 2.2. Öğrenciler çatışmaların doğası ve mekanizmaları hakkında bir anlayış kazanırlar ve onlarla mücadelenin yollarını düşünürler.
3. Tartışmalı konuların sınıf içinde ve dışında öğretilmesinde en büyük engel olarak güçlü duyguları uyandırma potansiyeli kabul edilmektedir.

3.1. Öğretmenler, öğrenmenin duygusal bileşenleriyle başa çıkma yetenekleriyle ilgili kaygılarını ifade eder ve eğitimin yalnızca bilişsel olanlara odaklanmak yerine öğrenmenin duygusal yönlerine odaklanması gerektiğine işaret eder.

3.2. Öğrenme ortamları, öğrencinin katılımı ve öğrenmesi üzerinde etkilidir. Bu ortamlar, zor diyalogları veya duygusal değişimleri yönetmek ve öğrencilerin düşüncelerini ve anlaşmazlıklarını dile getirme konusunda kendilerini güvende hissetmelerini sağlamak için özellikle önemlidir.

Geliştirilebilecek Yetkinlikler

- İnsan onuruna ve insan haklarına değer vermek
- Kültürel çeşitliliğe değer vermek
- Demokrasi, adalet, hakkaniyet, eşitlik ve hukukun üstünlüğüne değer vermek
- Kültürel ötekiliğe ve diğer inanç dünya görüşü ve uygulamalara açıklık
- Saygı
- Yurttaş Bilinci
- Sorumluluk
- Öz yeterlik
- Belirsizliklerden Yılmama
- Özerk öğrenme becerileri
- Analitik ve eleştirel düşünme becerileri
- Empati kurabilme becerisi
- İşbirliği becerileri
- Uyuşmazlık çözümüleme becerileri
- Kişinin kendisine ilişkin bilgi ve eleştirel anlayış
- Dünyaya ilişkin bilgi ve kültürel anlayış: siyaset, hukuk, insan hakları, kültür, kültürler, dinler, tarih

8. Tarih Öğretimi ve Öğreniminin Bilişsel, Duygusal ve Etik Boyutlarını Dengeleme

"Çeşitlilik, kapsayıcılık ve demokrasi gibi temel kavramları anlamak, bilgi unsurlarını içerir ve özellikle zorlayıcı bir tarih eğitimini düşünürken öğrencilerin duygusal bağlarını ve cevaplarını kabul etmeyi gerektirir. Aksi takdirde, öğrenciler tarih derslerini yaşamlarıyla ilgisiz ve tutarsız olarak görebilirler. Öğrenciler ile tarihsel geçmiş arasındaki diyalog etkileşimi, öğrencilerin geçmişte yaşayanların ihtiyaçlarını ve koşullarını anlayarak kendilerini

anlamalarını gerektirir. Empati, pedagojik bir strateji olarak, tarihçinin araç setinde gerekli bir araç olarak ve öğrencilerin çeşitli demokratik toplumlarda yaşama katkıda bulunmalarını sağlamak için önemlidir. Açıkçası, tarih eğitimi, öğrencilerin kişisel isteklerine, ilgi alanlarına veya kültürel deneyimlerine (kişisel alaka düzeyi) doğrudan uygulanabilir olmalı ya da bir şekilde günümüz dünyasının sorunlarına, ve bu sorunlarla ilintili meselelere ilişkin öğrenme deneyimlerine izin vermelidir (yaşam uygunluğu)."

Kılavuzlar

1. Mantık kadar duygunun da gücünü kabul etmek, öğrencilerin ilgi, motivasyon ve nihayetinde tarih öğrenme isteklerini oluşturmada önemli bir unsurdur.

1.1. Bu, yakın bir geçmişi incelemek ve onu güncel olaylar ve meselelerle ilişkilendirmek bağlamında özel bir öneme sahiptir.

1.2. Öğretim, öğrencilerin farklı görüşlerle etkileşimde bulunmalarını sağlamak için daha bilinçli bir anlayış oluşturmak ve meselelere eleştirel olarak yaklaşmak için çok yönlü bir yaklaşım içermelidir.

2. Tarihsel empati kavramı, öğretim için karmaşık bir kavramdır. Bu kavram, tarihsel olaylar ve insanların eylemleri için olası motivasyon ve nedensel faktörlerle bağlantı kurmak ve bunları anlamak ile ilgilidir.

2.1. Bunu yapmak için, öğrencilerin tarihi materyallerle uğraşmaları ve insanlık tarihine ilişkin bir kronoloji kavrayışını edinmeleri gerekir.

2.2. Tarihsel empati, bir konumla özdeşleşmeye veya sempati duymaya yol açmaz, fakat anlayışı destekler. Tarihsel empati geliştirmeyi öğretmenin amacı, öğrencilerin duygusal tepkilerini kışkırtmak olmamalıdır.

2.3. Empatik farkındalık eğitiminde ilerleme doğrusal, sabit veya açık olmak zorunda değildir.

3. Değerler ve ahlaki kodlar zamanla değişir.

3.1. Farklı zaman ve toplumlarda yaşamış insanların, bireysel davranışları yargıladıkları değer sistemleri ve farklı ahlaki kodları mevcuttu.

3.2. Bununla birlikte, yalnızca kendi zamanlarının değil tüm zamanların etik sınırlarının ötesine geçen insanlığa karşı suçlar olmuştur. Geçmiş eylemler hakkındaki etik yargıları ifade etmedeki potansiyel tehlikelere rağmen, öğretmenlerin tutarlı ve çok katmanlı bir yorum çerçevesi geliştirmesi ve tarihin etik ve ahlaki boyutlarını sınıf ortamına taşımaları önemlidir.

Geliştirilebilecek Yetkinlikler

- İnsan onuruna ve insan haklarına değer vermek
- Kültürel çeşitliliğe değer vermek
- Demokrasi, adalet, hakkaniyet, eşitlik ve hukukun üstünlüğüne değer vermek
- Kültürel ötekiliğe ve diğer inanç dünya görüşü ve uygulamalara açıklık
- Yurттаş Bilinci
- Sorumluluk
- Öz yeterlik
- Belirsizliklerden Yılmama
- Analitik ve eleştirel düşünme becerileri
- Esneklik ve uyum sağlama becerileri
- Empati kurabilme becerisi
- İşbirliği becerileri
- Uyuşmazlık çözümlene becerileri
- Kişinin kendisine ilişkin bilgi ve eleştirel anlayış
- Dünyaya ilişkin bilgi ve kültürel anlayış: siyaset, hukuk, insan hakları, kültür, kültürler, dinler, tarih

Proje Özet Tablosu

Prensip	Ana Fikir	Müfredat Öğeleri	Pedagojik Yaklaşımlar	Yetkinlikler
1. Kültürel farklılıkları kabul eden esnek müfredat ve etkileşimli pedagoji geliştirme	Ulusal anlatı, mono-kültürel olmaktan çok sosyo-kültürel çeşitliliğe duyarlıdır	Azınlık toplulukları ile ilgili Değişen bir dünyanın taleplerine uyum sağlama esnekliği	Öğrencilerin farklı kültürel ve diğer geçmişleri hakkında farkındalık sergileme Kalıplaşmış düşünce ile mücadele	İnsan onuruna ve insan haklarına değer vermek Kültürel çeşitliliğe değer vermek Kültürel ötekiliğe ve diğer inanç dünya görüşü ve uygulamalara açıklık Empati kurabilme becerisi Esneklik ve uyum sağlama becerileri Kişinin kendisine ilişkin bilgi ve eleştirel anlayış Dünyaya ilişkin bilgi ve kültürel anlayış: siyaset, hukuk, insan hakları, kültür, kültürler, dinler, tarih
2. Demokrasinin karmaşık tarihinin öğrenimi ve öğretimi	Bir demokrasi ve demokratik değerler anlayışı geliştirmek, müfredatın içeriğini ve sunumunu yönlendirmelidir.	Çeşitli bağlamlarda demokratik hareketlerin ve kurumların tarihi Alternatif demokrasi kavramları	Demokrasi ile ilgili öğretme İşbirlikçi ve deneysel öğrenme	İnsan onuruna ve insan haklarına değer vermek Kültürel çeşitliliğe değer vermek Demokrasi, adalet, hakkaniyet, eşitlik ve hukukun üstünlüğüne değer vermek Saygı Yurttaş Bilinci Sorumluluk Öz yeterlik Belirsizliklerden Yılmama Analitik ve eleştirel düşünme becerileri Dinleme ve gözleme becerileri Empati kurabilme becerisi Esneklik ve uyum sağlama becerileri Dünyaya ilişkin bilgi ve kültürel anlayış: siyaset, hukuk, insan hakları, kültür, kültürler, dinler, tarih
3. Sıradan bireylerin ve grup faaliyetlerinin toplum tarihini nasıl	Tarih, güçlü bireylerin veya toplumdaki egemen	Özgürlüklerin (örneğin köleliğin kaldırılması, oy kullanma hakkı)	Örneğin, göç olgusundan ziyade bireysel göçmen	İnsan onuruna ve insan haklarına değer vermek Kültürel çeşitliliğe değer vermek Demokrasi, adalet, hakkaniyet, eşitlik ve hukukun üstünlüğüne değer vermek

şekillendirdiğini yansıtmak	grubun hikayesinden daha fazlasıdır.	reddedilenlerin eylemleriyle nasıl elde edildiğini gösterin.	deneyimine odaklanarak geçmişi kişiselleştirme	Kültürel ötekiliğe ve diğer inanç dünya görüşü ve uygulamalara açıklık Öz yeterlik Belirsizliklerden Yılmama Özerk öğrenme becerileri Analitik ve eleştirel düşünme becerileri Empati kurabilme becerisi Esneklik ve uyum sağlama becerileri Kişinin kendisine ilişkin bilgi ve eleştirel anlayış Dünyaya ilişkin bilgi ve kültürel anlayış: siyaset, hukuk, insan hakları, kültür, kültürler, dinler, tarih
4. Farklı kültürel, dini ve etnik kökene sahip kişilerin toplumlarda yerleşik olduğunu kabul etme	Avrupa'nın önemli bir özelliği, kültürel ve etnik açıdan farklı insanlar arasındaki uzun etkileşimdir.	Azınlık topluluklarının mevcudiyetinin modern bölge sınırlarını nasıl önceden belirlediğini örneklemek.	Öğrencilere uygun uzunlukta bir tarihsel zaman çerçevesi sunumu	İnsan onuruna ve insan haklarına değer vermek Kültürel çeşitliliğe değer vermek Demokrasi, adalet, hakkaniyet, eşitlik ve hukukun üstünlüğüne değer vermek Kültürel ötekiliğe ve diğer inanç dünya görüşü ve uygulamalara açıklık Yurttaş Bilinci Öz yeterlik Belirsizliklerden Yılmama Analitik ve eleştirel düşünme becerileri Dinleme ve gözlemlenme becerileri Empati kurabilme becerisi Esneklik ve uyum sağlama becerileri Lisan, iletişim ve çok dillilik becerileri İşbirliği becerileri Kişinin kendisine ilişkin bilgi ve eleştirel anlayış Dünyaya ilişkin bilgi ve kültürel anlayış: siyaset, hukuk, insan hakları, kültür, kültürler, dinler, tarih
5. Hem "ötekinin" hem de kendimizin çoklu kimliklerini değerlendirme	Kültürel katılım, bir kişinin kimliğinin yalnızca bir yönüdür.	Ulusal üstünlüğün ya da ulusal mağduriyet duygusunun telkin edilmesine çalışılmadan, kolektif ulusal	"Öteki" hakkındaki eğitim ötekilerin koruyucusu olmalı. (ötekine karşı potansiyel	İnsan onuruna ve insan haklarına değer vermek Kültürel çeşitliliğe değer vermek Kültürel ötekiliğe ve diğer inanç dünya görüşü ve uygulamalara açıklık Saygı Yurttaş Bilinci

	Bir topluluk üyeleri homojen olmayan kimliklerden oluşur.	kimliğin oluşturulmasında tarih eğitiminin rolünü ele almak	tehdide sahip üstün görüşü)	Analitik ve eleştirel düşünme becerileri Dinleme ve gözleme becerileri Empati kurabilme becerisi Esneklik ve uyum sağlama becerileri Lisan, iletişim ve çok dillilik becerileri Kişinin kendisine ilişkin bilgi ve eleştirel anlayış Dünyaya ilişkin bilgi ve kültürel anlayış: siyaset, hukuk, insan hakları, kültür, kültürler, dinler, tarih
6. Tarihsel kaynakları değerlendirmek ve manipülatif propaganda ile mücadele etmek için araçlar sağlama	Tarih, eleştirel düşünme geliştirir ve manipülasyon mekanizmalarını açmak ve ultra milliyetçi, yabancı düşmanlığı veya ırkçı anlatılara karşı koymak için analitik araçlar sunar.	Tarih eğitimi bir konu hakkında bilgi sahibi olmak ile bir konu hakkında nasıl bilgi sahibi olacağı hususlarında yön göstericidir. (biri etkinliklerin ve olayların tarihsel kaydına işaret ederken diğeri) kaydın analiz edilmesi, yorumlanması ve yeniden sunulması becerilerine işaret etmektedir.)	Okul öğrencileri için kanıt arama, sorgulama ve güvenilirlik ile test uygulamalarını kapsar. Dijital iletişimin tehlikelerine karşı koruma sağlanması	Kültürel çeşitliliğe değer vermek Kültürel ötekiliğe ve diğer inanç dünya görüşü ve uygulamalara açıklık Belirsizliklerden Yılmama Özerk öğrenme becerileri Analitik ve eleştirel düşünme becerileri Dinleme ve gözleme becerileri Lisan, iletişim ve çok dillilik becerileri Dünyaya ilişkin bilgi ve kültürel anlayış: siyaset, hukuk, insan hakları, kültür, kültürler, dinler, tarih
7. Hassas veya tartışmalı olabilecek konuları ele alma	İlgili potansiyel tehlikeleri dengeleme gerekliliği (geçmişin çarpıtılması) ve potansiyel faydalar (çağdaş dünyayı ve çatışmanın doğasını	Tarihsel olayların dahil edilmemesi, yalnızca ulusal bir aşağılanma veya potansiyel olarak bölünme kaynağı olarak algılanmalarına	Olası bireysel öğrenci ve toplum kaygılarını göz önünde bulundurun Uygun öğretim stratejileri benimseyin	İnsan onuruna ve insan haklarına değer vermek Kültürel çeşitliliğe değer vermek Demokrasi, adalet, hakkaniyet, eşitlik ve hukukun üstünlüğüne değer vermek Kültürel ötekiliğe ve diğer inanç dünya görüşü ve uygulamalara açıklık Saygı Yurttaş Bilinci Sorumluluk

	daha iyi anlayabilme)	dayanarak belirlenmez.	(örneğin, çok perspektif, empatik öğrenme)	Öz yeterlik Belirsizliklerden Yılmama Özerk öğrenme becerileri Analitik ve eleştirel düşünme becerileri Empati kurabilme becerisi İşbirliği becerileri Uyuşmazlık çözümüleme becerileri Kişinin kendisine ilişkin bilgi ve eleştirel anlayış Dünyaya ilişkin bilgi ve kültürel anlayış: siyaset, hukuk, insan hakları, kültür, kültürler, dinler, tarih
8. Tarih öğretimi ve öğreniminin bilişsel, duygusal ve etik boyutlarını dengeleme	Geçmişteki insan faaliyetlerini anlamak, hem olayların bilgisini hem de bireylerin motivasyonlarını ve tutumlarını araştırmayı içerir.	Tarih eğitimi duygusal eğitimin yanı sıra dini zulüm, soykırım, savaş ve barış gibi büyük ahlaki soruları gündeme getiren rasyonel konuları ve güçleri de inceleme imkanı sunar.	Çeşitlilik ve demokrasi için eğitim, uygun eğilimlerin ve değerlerin geliştirilmesini içerir. Zaman içinde değerler sistemleri ve ahlaki kodlar hakkında tartışmayı kolaylaştırır.	İnsan onuruna ve insan haklarına değer vermek Kültürel çeşitliliğe değer vermek Demokrasi, adalet, hakkaniyet, eşitlik ve hukukun üstünlüğüne değer vermek Kültürel ötekiliğe ve diğer inanç dünya görüşü ve uygulamalara açıklık Yurttaş Bilinci Sorumluluk Öz yeterlik Belirsizliklerden Yılmama Analitik ve eleştirel düşünme becerileri Esneklik ve uyum sağlama becerileri Empati kurabilme becerisi İşbirliği becerileri Uyuşmazlık çözümüleme becerileri Kişinin kendisine ilişkin bilgi ve eleştirel anlayış Dünyaya ilişkin bilgi ve kültürel anlayış: siyaset, hukuk, insan hakları, kültür, kültürler, dinler, tarih